

Mahitungod sa kasamtangang kinaiya sa katilingbang Pilipino

Pakighinabi kang Jose Maria Sison
Founding Chairperson, Partido Komunista ng Pilipinas
ug Nagsulat sa Katilingban ug Rebolusyong Pilipino

Pasiuna: Ang hisgutan sa kinaiya sa katilingbang Pilipino mao ang yaweng hisgutanan sa ideolohiya sa Partido ug sa rebolusyonaryong kalihukan. Sa niaging mga bulan, adunay tataw nga paglagsik sa intelektwal ug pulitikanhong diskurso mahitungod niini ilabina sa han-ay sa kabatan-onang Pilipino.

Natural nga motumaw ang maong interes tungod sa nagkataas nga panginahanglan alang sa pundamental nga mga solusyon sa hilabihan ka dayag nga krisis sa nagharing sistema. Sa susamang higayon, ang anti-Paridong mga elemento sama sa mga Trotskyista, sosyal-demokrata ug sa uban pa, nagpasiugda sa ilang anti-Partido nga diskurso aron kwestiyunon ang bata kang katilingbanong pagtuki sa PKP sa tumong nga pugnan ang pagsaka sa ihap sa mga bag-ong manununod sa Partido.

Padayon nga migrabe ang

sosyo-ekonomikanhong kahimtang sa katawhan tungod sa kapin tulo ka dekada na nga mga palisiyang neoliberal. Labaw pa kining migrabe bag-o lang tungod sa malukpanong kadaut sa produktibong mga pwersa nga gibunga sa mga lockdown kalabot sa pandemyang Covid-19.

Aron hisgutan ang maong isyu, nakadesisyon mi nga interbyuhon si Prof. Jose Maria Sison, ang founding chairperson sa Partido, ug isip si Amado Guerrero, ang nagsulat sa “Katilingban ug Rebolusyong Pilipino.” Niining espesyal nga isyu, gidalit sa Ang

Bayan ang pipila ka kritikal nga mga pangutana kalabot sa pagtuki sa Partido sa katilingbanong sistema sa Pilipinas isip semikolonyal ug semipyudal.

Nanghinaut kami nga makatabang kining interbyu sa atong mga myembro sa ilang mas hugot nga paggunit sa mga hisgutanan, ug makatabang sa pagtuon ug mga paningkamot sa panukiduki aron palalumon ang atong pagsabot sa moda sa produksyon. Ginaaghat namo ang among mga magbabasa nga magpadala sa ilang mga komento. Pwede usab nga isumite ang mga dugang pangutana, ingonman ang mga impormasyon, tungod kay mamahimo kining makatabang sa umalabot nga mga interbyu ug artikulo.

Ang Bayan (AB): Dihang imong gisulat ang “Katilingban ug Rebolusyong Pilipino” niadtong 1969, imong gihulagway ang katilingbang Pilipino isip semikolonyal ug semipyudal. Unsa ang buot nimo ipasabot kaniadto?

Jose Maria Sison (JMS): Sa pagsulting semikolonyal, buot nakong ipasabot nga ang Pilipinas nahimong gawasnon sa ngalan lamang sukad pormal nga gitapos sa US ang kolonyal nga paghari niini ug pormal

nga gitugyan ang kagawasan sa Pilipinas niadtong 1946. Imbes nga kolonyal nga mga upisyal sa US ang nagapadagan sa guberno gikan sa nasudnong ang-ang paubos, ang mga pulitiko nga nagaalagad sa monopolyo kapitalismong US ug naga-representa sa hut-ong dagkung burgesya kumprador ug agalong yutaan ang nagpadagan sa tibuok guberno sa Pilipinas.

Apan gisiguro sa US, pinaagi sa US-RP Treaty of General Relations

of 1946 ug sa misunod pang mga tratado ug kasabutan nga padayon kining makapatigbabaw sa Pilipinas sa ekonomikanhon, katilingbanon, pulitikanhon ug sa hisgutanon militar. Gipabilin sa US ang iyang mga katungod sa pagpanag-iya, mga baseng militar, kontrol sa ekonomiya ug militar ug uban pang pamaagi aron harian ang Pilipinas. Ang semikolonyal nagbasabot nga ang Pilipinas dili hingpit nga gawasnon ug nakapailalum kini sa dikta sa usa ka

imperyalistang gahum.

Buot nakong ipasabot sa semipyudalismo nga ang Pilipinas dili na hingpit nga pyudal ug dili na hutong agalong yutaan ang nag-unang naghari dinhi kundili ang dagkung burgesyang kumprador isip nag-unang ahente sa pamatigayon ug pinansya sa langyawng monopol-yong kapitalismo nga nanag-iya sa malukpanong kayutaan ug magunubong mga empresa aron magsilbing base alang sa pag-eksport sa hilaw nga materyales bugti sa mga kahimanan ug uban pang ginaeksport nga produkto.

Nagsugod nga mihinay ang natural nga ekonomiya sa pyudalismo dihang mipatigbabaw ang produksyon sa pamatigayon ug paggamit sa kwarta sa pakigbayloay, tungod sa mahinungdanong paglambo sa produksyon sa mga tanum nga pang-eksport niadtong unang katunga sa ika-19 nga siglo, ilabina human nga giablihan ang Suez Canal, ug dihang miulbo ang bahinay kung asa ang pipila ka rehiyon nakapunting sa mga pananum nga pang-eksport ug ang uban nakapunting sa mga pagkaong tanum alang sa konsumong lokal.

Apan niadtong panahon na sa kolonyalismong US nahimong dominante ang semipyudal nga sistema sa ekonomiya sa Pilipinas dihang giabli sa mga mananakop nga Amerikano ang mga minahan, nanghatag

og mga konsesyon sa pagpangtroso, ug gipalapad ang mga plantasyon alang sa produksyon sa mga pang-eksport nga hilaw nga materyales bugti sa mas dagkung pag-import sa mga kahimanan ug uban pang manupaktura. Mitumaw ang dagkung burgesyang kumprador dihang nahimong mas gamhanan ang katutubo ug mestisong nagharing hutong nga nagpuyo sa mga syudad kaysa sa hutong agalong yutaan sa mga prubinsya. Sa panahon sa kolonyal nga paghari sa Espanyol, ang dagkung kumprador ang nahimong mga kolonyal nga upisyal, mga komersyante nga Espanyol ug mga ordeng relihiyoso.

AB: Husto pa ba ang mga terminong semikolonyal ug semipyudal? Dili ba nato pwedeng gamiton ang mga terminong neokolonyal imbes nga semikolonyal ug kapitalista imbes nga semipyudal?

JMS: Husto pa gihapon ang mga terminong semikolonyal ug semipyudal aron ihulagway ang katilingbang Pilipino. Ang semikolonyal ang tataw nga pulitikanhong termino nga nagapunting sa kawalay hingpit nga kagawasan sa Pilipinas ug sa nagapadayong kontrol sa US sa Pilipinas ug mga imperyalistang alyado niini. Malukpanong gidawat ang maong termino ug wala nahimong target sa pagkwestyon o pagbabag. Dugay na kining milungtad nga termino sukad pa kang Lenin nga nagapunting sa mga kolonya, semikolonya ug mga nasud nga nagsalig ug nakapailalum sa mga imperyalistang gahum.

Sama sa uban, usahay, akong ginagamit ang terminong neokolonyal aron ipakita nga ang Pilipinas karon anaa na ilalum sa bag-ong porma sa pulitikanhong kontrol pinaagi sa mga kontrol sa ekonomiya ug pinansya imbes nga sa direktang burukratiko ug militar sa usa ka kolonyal nga gahum. Silang Sukarno ug Zhou En-lai ang mga pinakailado sa paggamit sa maong termino sa Bandung Conference sa katawhang African ug Asian batok sa imperya-

lismo, neokolonyalismo ug kolonyalismo. Wala koy nakitang sayop sa paggamit sa neokolonya isip laing pulong sa semikolonya.

Sama sa terminong semikolonyal, ang semipyudalismo nagkikan sa Marxista-Leninistang literatura nga naghulagway sa ekonomiya sa China sa wala pa ang kadaugan sa rebolusyong Chinese niadtong 1949. Gigamit kini sa paghulagway sa mga ekonomiya nga dugay nang dominado sa sistemang pamatigayon sa produksyon ug dili na sa natural nga ekonomiya sa pyudalismo. Apan burgesya sa komersyo ug dili burgesya sa industriya ang nag-unang hutong subay sa pagpanagiya sa yuta o sa pakigkunsabo sa hutong agalong yutaan.

Husto nga termino ang semipyudalismo nga may tinong unod. Usa kini ka dakung kumprador nga tipo sa kapitalismo nga nakabase sa pyudal ug semipyudal nga kahimtang ug milabong sa dili patas nga kolonyal nga bayloay sa mga hilaw nga materyales ug ginaeksport nga manupaktura. Usa kini ka termino alang sa ekonomiyang di-industriyal o pre-industriyal ug agraryo kung asa ang dagkung burgesyang kumprador kung asa mitumaw nga pinakaadunahan ug pinakagamhanang madaugdaugong hutong gikan sa mga pyudal nga asyenda nga tinubdan sa pang-eksport ug kakumbina sa hutong agalong yutaan. Tungod kay impluwensyado sa mga ekonomistang burges, mga Toong sosyal demokrata ug mga Trotskyista, nagtuo ang pipila nga ang maong termino wala kanusaman nahimong husto o kaha hupas na kahusto niini.

Nagtoo sila nga dapat pyudal o kapitalista lang ang usa ka ekonomiya. Wala sila kasabot nga sa kaysayan sa kapitalismo sa kalibutan, mitumaw kini gikan sa sabakan sa pyudalismo, una sa porma sa mga negosyo sa ginamang-kinamot, pipila ka gaan nga manupaktura ug bayloay sa pamatigayon tali sa sentrong lungsod ug kabanikanhan ayha pa milambo ang kapitalismo sa

ANG Bayan

Especyal na Isyu | Agosto 31, 2020

 [instagram.com/prwcnewsroom](https://www.instagram.com/prwcnewsroom)

 [@prwc_info](https://twitter.com/prwc_info)

 cppinformationbureau@gmail.com

Ang *Ang Bayan* ay inilalathala dalawang beses bawat buwan ng Komite Sentral ng Partido Komunista ng Pilipinas

industriya isip dominanteng porma sa kapitalismo sa pagtumaw sa makinang *steam* (singaw) ug mga makinang elektro-mekanical alang sa dinaghang produksyon ug malukpanong distribusyon sa mga pamatigayon.

Nakapunting ang terminong semipyudalismo sa tipo sa ekonomiyang mitumaw gikan sa pyudalismo ug labaw nga mitataw sa Pilipinas niadtong ika-20 nga siglo sa pagtumaw sa dagkung burgesyang kumprador isip nag-unang madaugdaugong hut-ong kakunsabo ang hut-ong agalong yutaan. Dugay na nga dagkung agalong yutaan ang mga dagkung kumprador tungod kay nakabase ang ilang kaugalingon sa lapad nga kayutaan nga ginagamit alang sa produksyon sa mga tanum nga pang-eksport bugti sa pag-import sa mga human-daang produkto gikan sa gawas sa nasud. Ayha nitumaw ang katutubo ug mestisong dagkung burgesya-kumprador ilalum sa kolonyalismong US, ang mga kolonyal nga burukratang Espanyol, mga komersyante ug ordeng relihiyoso ang nagsilbing dagkung kumprador sa pamatigayong Manila-Acapulco, ug sa direktang pamatigayong Manila-Europe niadtong ika-19 nga siglo.

Ang dagkung kumprador nga pamilyang Ayala ug mga paryente ang nanag-iyang sa mga bangko ug kumpanya sa pamatigayon apan nanag-iyang usab o nagdumala sa lapad nga kayutaan sa Calatagan ug Naguibo, Batangas ug sa laing bahin sukad sa pasulod sa ika-20 nga siglo. Niini lang niaging mga tuig sa ika-21 nga siglo, ang bag-ohay lang nga namatay nga si Eduardo Cojuangco nanag-iyang sa United Coconut Planters Bank ug nahimong tag-iyang sa higanteng empresa sa dagkung kumprador nga San Miguel Corporation, ug nagnag-iyang usab sa may 20 ka asyenda sa lain-laing prubinsya sa Pilipinas (Tarlac, Pangasinan, Isabela, Negros, Palawan, Agusan, Albay ug uban pa).

AB: Unsaon nimo pagpatin-aw ang

kasamtangang ekonomiya sa Pilipinas isip semipyudal?

JMS: Ginaharian pa gihapon ang ekonomiya sa Pilipinas sa dagkung burgesyang kumprador katimbayang ang hut-ong agalong yutaan. Wala kiniy kaugalingong punda-syong industriyal. Wala kini nagamugna og mga kahimanang pang-industriya, ug naga-import na hinuon gikan sa kita sa pag-eksport sa mga produktong agrikultural ug mga batong mineral. Wala kiniy kaugalingong industriya sa puthaw. Wala kiniy industriya sa paghimo og makina o di kaha katakus nga magmugna og ekwipo alang sa makina, sakyanan, kompyuter, batakang kemikal, medisina ug uban pang nang-unang produkto ug mayor nga manupaktura.

Nakasandig ang lokal nga manupaktura sa mga gina-import nga makina ug mga produkto gikan sa hilaw nga materyales. Ang ginaila nga mga *export processing zone* sa mga negosyong multinasyunal bulag sa lokal nga ekonomiya ug imbuelto sa pagproseso ug pag-asebol. Sumpay o kabahin lamang sila sa internasyunal nga linya sa pag-asebol sa mga negosyong multinasyunal.

Ang giilang mga industriya sa serbisyo nagsilbing kadugtong, dili sa independyenteng industriya sa nasud, apan sa mga operasyon sa pag-eksport nga daw kumprador ug lokal nga pakyawang pamatigayon, pinansya, turismo ug byahe, ug ang tibuk langkob sa midya, komunikasyon ug mga negosyong nakabase sa *info-tech*, nga nagasapaw lamang sa kita sa mga operasyon niini nga may pipila ka kinaiyang globalisado. Sa unang tan-aw, magilakon ug murag kapitalista ang ingon niining mga industriya, apan yanong dili-sustenableng mga salin sa ekonomiyang semipyudal.

Luyo o tungod sa dugay na nga nagdagang pekeng programa sa yuta sa agraryong estado, nagpabiling mayor nga base sa ekonomiya ang agrikultura apan nag-unang nakasandig sa tradisyunal nga mga rela-

syong pyudal sa produksyon, atrasado, dili-mekanisado, walay-irigasyon ug adunay ubos nga ani. Ingonman, adunay dayag nga penomenon sa bulag-bulag nga gamit sa mga makinang *harvester* ug *thresher* gikan sa China ug Japan sa gagmay ug hatungang kayutaan, nga nagpalayas sa mga mamumuong panguma. Ang malukpanong agrikultural nga produksyon nga may bahing mekanisado ug pana-panahon nga nagaempleyo sa mga mamumuong panguma makita sa mga plantasyong adunay pang-eksport nga tanum ug gipanag-iyahan sa mga langyaw ug dagkung kumprador.

AB: Pwede ba nimong ipatin-aw ang epekto sa mga pagpaling sa mga palisiya sa US ug sa pangkalibutanong sistemang kapitalista sukad dekada 1950? Ang mga pagpaling ba sa mga palisiya, nga gisunod sa gubyerno sa Pilipinas, nagpalambo sa industriyalisasyon sa Pilipinas?

JMS: Aduna usay dayag nga mga penomenon sa Pilipinas katimbayang sa mga pagpaling sa palisiya sa ekonomiya sa imperyalismong US ug lokal nga mga reaksyunaryo. Hangtud dekada 1950, mihagsa sa Pilipinas ang mga surplus nga produktong pangkonsumo aron hubsan ang bayad sa kaudat sa Japan sa gyera ug mga pautang gikan sa US Export-Import Bank. Sa pagkadekada 1970 human ang rehabilitasyon sa Japan, gibaha ang Pilipinas sa bisan unsang produkto sa Japan ug gisulod ni Marcos ang mga mapagawalong mga proyektong imprastruktura gamit ang nahabiling bayad sa kaudat sa Japan ug pautang sa World Bank.

Nagtuo ang pipila ka burges nga ekonomista nga mabaw ang panghunahuna nga mamahimong bagong industriyalisadong nasud ang Pilipinas dihang gitukod ang mga *export-processing zone*. Apan gipamatud-an sa mga nagharing Pilipino nga wala silay katakus nga patigbawan ang mga limitasyon nga gi-

pahamtang sa mga nagapautang nga Japanese sa Iligan Integrated Steel Mills nga gitukod sa panahon ni Macapagal ug gibaligya sa mga Chinese Malaysian sa panahon ni Ramos.

Ang *multilateral* nga konsensus sa han-ay sa mga industriyal kapitalistang nasud sa IMF, World Bank ug Asian Development Bank nga ipabilin ang Pilipinas isip dili-industriyal ug agraryo, han-okanan sa mga sobrang manupaktura ug tinubdan sa baratong hilaw nga materyales, ug gilimitahan sa pagtukod sa imprastruktura alang sa pag-eksport sa hilaw nga materyales ug pag-import sa mga human-daang manupaktura.

Ang nakuha nga bahin sa Pilipinas sa imperyalistang pagresaykel sa petrodollar alang sa mga proyektong konstruksyon sa Middle East mao ang desperadong pagpaling sa mga kumpanya sa konstruksyon sa mga kroni ni Marcos sa maong rehiyon, ang pagbutang sa mga mamumuong Pilipinong sa konstruksyon ug ang simula sa signipikanteng kantidad sa mga remitans gikan sa mga migranteng mamumuo aron isustine ang pag-import sa mga produktong pangkonsumo ilalum sa dagkung burgesyang kumprador sa Pilipinas.

Apan ang pinakadakung penomenon sa pag-eksport sa baratong kusog-pamuo sa Pilipino mitumaw ilalum sa gambalay sa palisiyang neoliberal aron mokita og langyang salapi ug ipangdugang sa langyawng utang nga panghulip sa nagkadakung depisito tungod sa paghan-ok sa sobrang mga produktong pangkonsumo nga gikan sa mga imperyalistang nasud ug bag-ong industriyalisadong kasikbit nga nasud sa East Asia.

Gihulhog sa US ang neoliberal nga palisiya sa imperyalistang globalisasyon sa walay pulos nga pag-sulay nga patigbabawan ang nagkagrabeng krisis sa sobrang produksyon sa US ug sa mga industriyalisadong alyado niini gikan 1979 pataas. Makapahibulong ang maong

palisiya tungod kay nanawagan sa todong pagkawaw sa monopolyong kapital, sa tinuyong pagkibhang sa suhol ug katilingbanong serbsiyo, sa denasyunalisasyon sa huyang nga ekonomiya ug sa pag-abuso sa internasyunal nga pautang para sa pribadong konstruksyon ug prubisyon sa mga produksyong pangkonsumo.

Ilalum sa neoliberal nga gambalay wala kanus-a man nahatagan og higayon ang Pilipinas nga mag-industriyalisa hangtud karon bisan og nabangkarote na ang neoliberalismo ug anaa na sa proseso sa pagbuto ang problema sa pangpublikong utang pareho sa mga industriyalisado ug dili-industriyalisadong nasud.

Ang bag-ong mga aspeto sa lokal nga ekonomiya sama sa mahinungdanong pagdaku sa remitans sa mga OFW sukad sa katapusan sa dekada 1970, ang paglapad sa gitawag og *free economic zone*, ug malukpanong kumbersyon sa yuta alang sa *real estate* ug produksyon sa bag-ong mga pananom nga pang-eksport, nagpagrabe ug nagpalalum lamang sa atrasado ug dili-industriyalisadong kahimtang sa mga lokal nga pwersa sa produksyon sa Pilipinas.

Ang mahinungdanong mga panggawas nga kausaban sama sa hingpit nga paghibalik sa kapitalismo sa Soviet Union ug China, ang pagtumaw sa China isip higante sa pagmanupaktura, paglambo sa teknolohiya sa komunikasyon, robotiko ug uba pa, nagpagrabe lamang sa problema sa krisis sa sobrang produksyon sa pangkalibutanong sistemang kapitalista ug wala naghatag og oportunidad sa reaksyunaryong gubyrno sa Pilipinas nga magpalambo sa industriya sa nasud, ilabina nga wala kiniy pulitikanhong tinguha aron buhaton kini.

AB: Unsa ang naglangkob sa populasyon sa Pilipinas sa hisgutanan sa mga sosyo-ekonomikanhong hut-ong ug sa paglahi sa kasyudaran ug kabanikanhan?

JMS: Subay sa mini nga estadistika sa reaksyunaryong gubyrno, ang kinatibuk-ang ihap sa mga empleyado sa sektor sa industriya (19.1%) ug serbisyo (58%) mikabat lamang sa 77.1% sa kusog-pamuo batok sa ubos kaayo nga 22.9% sa sektor agrikultura. Adunay duha ka punto nga wala nahisgutan ang alang-alang nga banabana sa empleyo sa agrikultura: una, halos ang tanang pamilya sa mga mag-uuma ug mamumuong panguma, lakip ang mga babae ug bata nagatrabaho sa uma ug sa uban pang produktibong aktibidad sa natural nga ekonomiya; ug ikaduha, kadaghanan sa sobrang populasyon ug sa mga kaswal nga mamumuo sa kabanikanhan ug kasyudaran nakadugtong pa gihapon sa ilang mga pamilyang mag-uuma.

Sa pagkunsidera sa mga hut-ong nga naglangkob sa populasyon sa Pilipinas, dapat lakip na sa ihap sa sosyo-ekonomikanhong hut-ong ang mga kapamilyang nakasandig o nagatabang sa ilang ginikanan sa trabaho. Ilabina sa kahimtang sa mga mag-uuma ug mamumuong panguma kung asa nagasalmot sila sa produksyon ug may tinong bahin sa kinatibuk-ang produkto. Sa ingon niining pagtan-aw, ang kabus ug hatungang mag-uuma mao pa gihapon ang mayorya sa katawhan nga naempleyo sa duha ka batakang produktibong sektor sa agrikultura ug industriya. Dili moubos sa 60% sa populasyon ang mag-uuma ug anaa sa kabanikanhan.

Giangkong bisan sa mini nga estadistika sa reaksyunaryong gubyrno nga mas daghan pa gihapon ang anaa sa agrikultura kaysa sa industriya, bisan ginapagawas nga gamay lang ang kalainan. Ang mekanikal ug mabaw nga depinisyon sa "urban" sa mga estadistika niini, adunay pangkinatibuk-ang epekto nga labaw pang nagpaburot sa ihap sa dili pangkabanikanhan nga empleyo, nga sa pagkatinuod lang myembro sila sa ordinaryong mga pamilya sa mga mag-uuma nga nagapangita og dugang panginabuhian sa kasikbit nga mga lungsod, sama

sa mga drayber, kargador, manindahay, katabang sa mga tindahan ug uban pang kaswal nga mamumuo sa impormal nga ekonomiya.

Adunay dayag nga semiproletaryanisasyon sa kabanikanhan tungod sa limitadong yutang agrikultural, malukpanong kumbersyon sa yuta alang sa *real estate*, turismo, ug mga proyekto alang sa enerhiya ug imprastruktura. Nagresulta kini sa nagkadakung ihap sa sobrang mag-uuma ug mamumuong panguma nga napalayas sa yuta ug nawad-an og lugar sa agrikultural nga produksyon.

Halos wala silay oportunidad nga mahimong produktibo tungod kay limitado ang industriya sa mga syudad ug adunay kinutuban ang empleyo alang sa OFW, busa dakung ihap sa pwersa sa pamuo sa kabanikanhan napalayas sa yuta ug naobligang moundang sa pagpanarbaho. Aron adunay makaon ug mapakaon sa ilang pamilya, ginatudlan nila ang lain-laing produktibong trabaho sama sa paghabal-habal, pagtinda, pana-panahon nga pagkaingin, pagbaligya og sugnod ug uban pa, nga nakahigot sa ekonomiya sa kabanikanhan.

Ang pamilya sa mga dagkung kumprador, agalong yutaan ug burukrata-kapitalista naglangkob sa 1% sa populasyon sa Pilipinas, ug ang nabalda nga hatungang burgesya dili molapas sa 2%, ang petiburgesya sa kasyudaran anaa sa 6-8 porsyento sa populasyon. Dili moubos sa 90% sa populasyon mga mamumuo ug mag-uuma, kauban ang 30-40 porsyentong dili agrikultural nga mamumuo. Walay mahinungdanong industriyal nga kapitalistang paglambo aron radikal nga bagohon ang katilingbanong tatsulok ug ang distribusyon sa kabanikanhan ug kasyudaran sa populasyon sukad sa pagsulat sa "Katilingban ug Rebolusyong Pilipino."

Labaw nga dili lambo ang Pilipinas kung tan-awon ang disempleyo isip indikasyon sa kalamboan. Subay sa upisyal nga estadistika niadtong 2019, 12 milyon o kapin 26% sa 45

ka milyong pwersa sa pamuo ang wala makakita og trabaho sa Pilipinas ug napugos nga mangitag trabaho gawas sa nasud. Adunay 10.6 milyon o 23% sa pwersa sa pamuo ang nagpabilin sa Pilipinas ug giangkong sa reaksyunaryong gubyrerno nga walay trabaho. Mokabat sa 22.6 milyon ka tawo o 49% sa pwersa sa pamuo ang walay trabaho.

Giangkong sa Philippine Statistics Authority sa gubyrerno nga sa halos 70 milyon sa mga Pilipino nga anaa sa hustong edad sa pamuo (subay sa Labor Force Survey sa 2017), kapin 27 milyon ang gikategorya nga "wala sa pwersa sa pamuo." Lakip dinhi ang mga OFW nga wala ginaapil sa PSA sa datos niini sa pamuo. Lakip usab dinhi ang mga "wala nangita og trabaho" sa lain-laing hinungdan. Kini pa lang nagpamatuod na gigrabehon sa problema sa disempleyo sa nasud.

Gawas sa pag-eksport sa hilaw nga materyales alang sa langyawng monopolyong kapitalismo, daku usab ang gina-eksport sa Pilipinas nga baratong kusog-pamuo sukad 1980. Ginahimo kini sa duha ka pamaagi nga adunay dakung pagsaka:

1) ang mga Pilipinong migawas sa nasud (midaghan ang mga nag-OFW gikan 214,590 niadtong 1980 ngadto sa 2 milyon kada tuig niadtong 2016; samtang midaku gikan sa 7 milyon niadtong 1997 [pina-kaunang datos nga nakuha] ngadto sa 10.3 milyon ang kinatibuk-ang ihap sa mga Pilipino sa gawas sa nasud niadtong 2013 [kini ang pina-kabag-ong datos, bisan og dili na kini moubos sa 12 milyon sa banabana sa Migrante]); ug

2) pag-empleyo sa mga *special economic zone* (gikan 91,860 niadtong 1994 ngadto sa kapin 1.5 milyon sa kasamtangan; gikan kini sa pagdaku sa mga *special economic zone* gikan 16 ngadto sa 395, ug sa mga empresa [nag-unang mga TNC] niini, gikan 331 ngadto sa 4,341 sa susamang panahon). Tin-aw nga pamatuod kini nga sa kakulangon sa baseng industriyal sa Pilipinas, gi-

napahimuslan sa langyawng monopolyang kapital ang natural nga bahandi ug baratong pamuo sa katawhang Pilipino.

AB: Niadtong 1983 gituki nimo ug sa imong kauban ug asawa nga si Ka Julie ang moda sa produksyon sa Pilipinas ug gikontra ang sayop nga linya nga dili na semipyudal ang Pilipinas kundili kapitalista? Unsa ang basihan sa maong linya?

JMS: Oo, nagtuo mi nga tahas namo nga kontrahon ang sayop nga linya nga dili na semipyudal ang ekonomiya sa Pilipinas kundili kapitalista niadtong 1983. Kung gamiton man gyud ang terminong kapitalista, buot ipasabot nga industriyal kapitalista na ang Pilipinas. Wala untay problema kung ang kapitalismo sa nasud gitawag og kapitalismong semipyudal o kapitalismong dagkung kumprador o dagkung kumprador-agalong yutaan nga ekonomiya.

Adunay pipila ka kadre sa Partido Komunista ng Pilipinas nga medyo nahibulong sa mga proyektong pang-imprastruktura ug propaganda sa pasistang rehimeng Marcos nga nahimong industriyal kapitalista na ang Pilipinas tungod sa "onse ka proyektong pang-industriya" nga kasumpay sa mga proyektong pang-imprastruktura ug sa pagsuporta sa gitawag og bangkong unibersal, dili na lang mga komersyal nga bangko kundili mga bangko nga alang sa industriyal nga pagpamuhunan, sama sa mga gitipo nga bangko ug kapital sa industriya sa pagtumaw sa monopolyong kapitalismo sa Europe.

Nakahunahuna mi ni Ka Julie nga kadtong akong mga naila nga mga kadre sa PKP anaa sa impluwensya sa ekonomistang burges o bisan sa Trotskyismo. Kulang ang ilang kahibalo sa pulitikanhong ekonomiya ug kulang sa kritikal nga katakus. Matud pa nila nga paspas na nga nahanaw ang mga mag-uuma sa Central Luzon tungod sa industriyalisasyon ug wala giila nga

wala nausab ang ihap sa mga mag-uuma samtang nagkadaku ang sobrang populasyon sa kabanikanhan nga desperadong nangita og trabaho sa kaumahan ug sa Metro Manila. Nasilaw usab sila sa laraw sa mga *export processing zone* ug mga empresa sa *semiprocessing*.

Wala nila giila nga ang burukratang kapitalistang si Marcos ug iyang mga kroni mga dagkung kumprador nga nakapahimulos sa mga proyektong pang-imprastruktura nga napuno sa korapsyon ug nakasandig sa pabug-at nga langyawng pautang, ingonman sa *imported* nga mga ekwipo sa konstruksyon ug puthaw nga pangkabilya. Puro hangin lang ang giila niining onse ka proyektong pang-industriya ug mga unibersal nga bangko ug nakapailalum lang sa mga proyektong pang-imprastruktura ug *export-import* nga pamatigayon. Layo sa ginasanting pinakamodernong industriya ang nakita sa mga *export processing zone* kundili katapusang pagproseso o pag-aasembol sa human-daang sangkap.

Ang mga nasalaag nga mga kaubang hingpit na nga masayod nga nahurut na ni Marcos ang bayad sa kadaut sa gyera sa Japan ug gikan 1979 pataas, naglisud ug nagatubang na sa grabeng kritisismo ang neo-Keynesian nga pautang ilalum sa World Bank aron palagsikon ang kolonyal nga bayloay sa hilaw nga materyales gikan sa mga suok nga lugar ug sa mga human-daang produkto sa mga kasyudaran. Nakasinati og krisis sa pinansya ang pasistang rehimeng Marcos niadtong 1979-1982 tungod sa pagkunhod sa pangkalibutanong pautang.

AB: Unsa ang mga resulta sa sayop nga linya sa mga midayekang Marcos sa pagtransporma sa Pilipinas gikan semipyudal ngadto kapitalistang industriyal?

JMS: Ang subhetibistang linya nga giusab o ginatransporma ni Marcos ang ekonomiya sa Pilipinas gikan semipyudal ngadto sa industriyal kapitalista nag-anak sa Too ug

"Walang" oportunistang linya. Gipakusog niini ang repormistang Toong oportunistang linya sa gitawag og mga popular demokrata. Gipapayan usab niini ang "Walang" oportunistang ug Trotskyistang linya nga sayop ang Maoistang linya sa malungtarong gubat sa katawhan ug nga ang kadaugan sa armadong rebolusyon makab-ot lamang sa mga pag-alsa sa kasyudaran ug/o sa paspas nga regularisasyon sa hukbong bayan. Nagpakita sa mga Trotskyistang panglantaw ang "Walang" oportunistang linya ug naghimo og grabeng kadaut sa armadong rebolusyon niadtong 1986 hangtud 1992, nga nagtukmod sa Ikaduhang Bantugang Kalihukang Pagtul-id niadtong 1992.

Wala napugngan sa kritika sa sayop nga subhetibistang linya sa moda sa produksyon sa Pilipinas niadtong 1983 ang pagdomina sa mga Too ug "Walang" oportunistang ug pagguba sa mga rebolusyonaryong pwersa sa lain-laing panahon ug rehiyon, apan gipalig-on niini ang Marxista-Leninistang pundasyon sa PKP ug miani og suporta sa mayorya sa mga kadre ug myembro alang sa Ikaduhang Bantugang Kalihukang Pagtul-id. Usa kini ka kalihukang edukasyon aron isalikway, sawayon ug tul-iron ang mga sayop nga suhetibistang linya ug ang mga Too ug "Walang" oportunistang kasaypanan ingonman ang nahimo niining mga krimen. Giluwas niini ang PKP ug ang rebolusyonaryong kalihukan gikan sa pagkabungag.

AB: Naa na usab karoy nagasulti nga dili na semipyudal ang Pilipinas, kundili kapitalista na. Ngano? Unsa ang basihan sa maong mga panglantaw? Tinuod ba nga milambo ang neoliberal nga palisya lapas sa ginasanting nimong semipyudal nga ekonomiya?

JMS: Sama sa dugay na nga gitudlo kanato ni Lenin mahitungod sa ba-laod sa dili patas nga paglambo, mamahimong pabutho-butho nga mamuhunan ang imperyalismo o monopolyong kapitalismo sa mga

kolonya, semikolonya ug dependyenteng nasud apan dili kini moresulta sa patas nga kalamboan sa ekonomiya gikan sa usa ka ang-ang ngadto sa bag-ong mas taas nga ang-ang. Ang tipo sa langyawng pamuhunan sa Pilipinas sa panahon ni Marcos wala nagpaalsa sa Pilipinas gikan sa semipyudalismo ngadto sa kapitalismong industriyal ug nagtukmod na hinuon sa mas grabeng klase sa semipyudalismo nga nagresulta sa paghagba ni Marcos ug sa istagnasyon sa ekonomiya panahon ni Cory Aquino.

Kusganong giduso niadtong 1992 ngadto sa panahon ni Ramos ang palisiyang neoliberal, pagpribatista sa mga kabtangan sa estado aron gamiton ang kita para palutawon ang badyet ug aron makaangkon sa neoliberal nga pautang para sa pagbwelo sa pribadong konstruksyon ug sa mas dakung importasyon sa human-daang mga produkto. Migrabe pa ang kahimtang sa ekonomiya sa Pilipinas ug labaw nga naapektohan sa krisis sa pinansya sa Asia niadtong 1997. Nahagba ang mga empresang nakapunting sa pageksport ug nagpailalum sa China isip tig-aasembol.

Wala nagdugay ang rehimeng Estrada tungod sa korapsyon ug pagkahagba sa ekonomiya. Apan lusyong sa mga kalisud, daw nasulbad sa misunod nga rehimeng Arroyo ug Aquino ang ekonomiya tungod sa ubos nga interes sa internasyunal nga pautang nga gihimo aron subling buhion ang pangkalibutanong kapitalistang ekonomiya, sa paggawas-sulod sa ispekulatibong pondo (*portfolio*) nga wala nagtukod sa unsamang produktibong empresa, sa remitans sa langyawng bayloay gikan sa mga OFW ug sa pagpaling sa Pilipinas sa mga operasyong *business processing* gikan sa mga imperyalistang nasud.

Ang "paglambo" sa ekonomiya sa Pilipinas sukad 2000 gikumpara o ginapagawas sa mga magilakon ug habog nga mga bilding tungod sa pondong neoliberal ug sa dagkung balor sa pagkonsumo sa mga im-

ported nga pamatigayon tungod sa nagkadakung langyawng utang kumbina ang remitans sa mga OFW nga dili sarang aron hulipan ang kalkulasyon sa badyet ug depisito sa pamatigayon. Busa mikabat na karon sa ₱9 trilyon ang pangpublikong utang nga walay unsamang paglambo sa industriya. Labaw nga molutaw ang atrasado ug dili industriyalisadong kinaiya sa ekonomiya sa Pilipinas sa pagkahanaw sa bula sa neoliberalismo pareho sa mga industriyal kapitalista ug mga dili-industriyalisadong nasud sama sa Pilipinas.

Apan adunay mga naghunahuna nga ang dili patas nga distribusyon sa empleyo ug produkto sa agrikultura, industriya ug serbisyo timaan sa paglambo sa ekonomiya sa Pilipinas gikan sa semipyudalismo ngadto kapitalismo nga nagpasabot sa kapitalismong industriyal. Matud sa pinakaulahing datos sa guberno, gibanabana nga 22.9% ang bahin sa agrikultura sa empleyo ug 7.4% ang bahin niini sa GDP, 19.1% usab alang sa industriya sa empleyo ug 34% sa GDP ug 58% ang bahin sa serbisyo sa empleyo ug 58.6% sa GDP.

Dayag nga bakak ang maong mga numero pinaagi sa pagpagamay sa proporsyon sa empleyo sa agrikultura ug ginapadaplin ang kamatuoran nga ang tibuok pamilya sa mga mag-uuma ug mamumuong panguma (lakip ang mga bata nga nag-edad og 10 anyos paubos) ang nagasalmot sa trabaho sa umahan ug labaw usab nga ginapadaku ang empleyo sa sektor serbisyo nga klarong lakip sa gibanabanang dakung ihap sa mga kaswal nga mamumuo ug kadtong walay trabaho. Ang sektor sa serbisyo dili usa ka batakang produktibong sektor, dili sama sa agrikultura ug industriya.

Ingoman, labaw nga mahinungdanon ang sektor sa serbisyo tungod kay dinhi nagdomina ang mga burgesyang kumprador uban ang iyang dagkung korporasyon sa pinansya, pamatigayon ug serbisyo. Gitakda niini ang kinaiyang se-

mipyudal ug dagkung kapitalistang kumprador sa ekonomiya sa Pilipinas nga walay pundasyong industriyal. Apan ginalakip usab sa mga eksperto sa datos sa reaksyunaryong guberno sa sektor sa serbisyo ang gagmay ug hatungang empresa ug ang mayorya sa nagatrabaho isip mga drayber sa dyip, manindahay sa merkado, bantay sa gasolinahan, tag-ya sa mga tindahan, mamaligyaay sa kadalanan, tigluto, wetres ug uban pang anaa sa "dili pormal nga ekonomiya."

Nga ang pagdomina sa sektor sa serbisyo sa ekonomiya nagpakita sa grabeng kaudat sa dili-industriyalisadong kahimtang sa ekonomiya. Ang proporsyon sa empleyo ug produktong nakapailalum sa sektor sa industriya tin-aw nga wala nagpakita nga kapitalistang industriyal ang Pilipinas, ilabina na kung atong ilhon nga ang sektor sa industriya sa Pilipinas hingpit nga nakasandig sa mga *imported* nga kahimanan, lana ug uban pang sangkap ug mga hilaw nga materyales.

Ginapagawas karon sa mga reaksyunaryong naghari ug ekonomista ang kapitalistang industriyal nga paglambo sa Pilipinas sa pipila lamang ka dagkung industriyal nga kapitalistang produksyon nga nag-salig sa *imported* nga mga kahimanan ug sangkap lakip ang produksyon sa mga pyesang elektroniko, *electrical wiring* ug uban pang mga pang-eksport nga igbabaligya sa mga *export processing zone*. Ang maong mga sona sa baratong kusog pamuo ug paglikay sa buhis kabahin sa internasyunal nga *assembly line* (nga mas gipanindot sa pagtawag nga "global value chain") sa mga korporasyong multinasyunal.

Aduna usay mga dagkung industriya nga nagapuga sa hilaw nga materyales sama sa mga operasyong mina nga nagagamit sa higanteng mga makina, kusog nga mga eksplisibo, mga *open pit* ug dagkung dosis sa *cyanide* ug uban pang makamatay nga kemikal, ug internasyunal nga mga sakyang pangdagat nga nagalikay sa buhis

kakunsabo ang mga kurap nga upisyal. Dakung ihap sa Pilipinong proletaryado ang konsentrado sa maong natad sa ekonomiya. Apan ang pangutana, kung kini ba langkob o nagtampo ba sa lokal nga kapitalistang paglambo. Ang pagpuproseso sa mga batong mineral ginahimo sa gawas sa nasud lapas sa unang yugto.

Gawas sa ubos nga suhol nga ilang ginabayad sa mga mamumuo, ang mga negosyong mina sa pagkatinuod lang walay unsa mang natampo sa lokal nga kapitalistang paglambo. Sa pagkatinuod, ilang ginababagan ang mga lokal nga kapitalistang paktor nga molambo ngadto sa pagka-industriyal pinaagi sa pagkawaw sa lokal nga bahandi sa nasud, ug pag-impluwensya sa pali-siya sa ekonomiya sa kaalautan sa nasudnong burgesya. Ang nagkinaugalingong lokal nga kapitalistang sektor limitado lamang sa gagmay ug hatunga nga pagmanupaktura, nga kadaghanan anaa sa lokal nga pagmanupaktura sa pagkaon.

AB: Unsa ang mga posibleng sa-langputan sa dili paghulagway sa pinakahustong pamaagi sa pulitika ug ekonomiya sa Pilipinas?

JMS: Kung mikaylap ang panglantaw nga ang Pilipinas nahimo nang kapitalistang industriyal gikan sa pagka-semipyudal, siguradong motumaw ang kalibog sa tulo ka batakang problema sa langyawng monopolyong kapitalismo, lokal nga pyudalismo ug burukrata-kapitalismo, sa mga dagkung-kumprador ug burukrata-kapitalista isip tulay sa langyawng monopolyong kapitalismo ug pyudalismo nga gilangkoban sa mga tradisyunal nga tigpautang nga agalong-yutaan ug kadtong naga-eksport, ug mga nagpatanum (lakip ang komerysal nga umahan sa kahayupan ug manukan alang sa kaugalingong merkado) nga nagkumbina sa mekanisasyon ug paggamit sa mga sesonal nga mamumuong panguma.

Pinakagrabe sa tanan, mamahimong magka-ilusyon na usab nga

nagkagamay na o kaha gakanaw na ang hut-ong mag-uuma tungod sa kapitalistang paglambo, nga ang rebolusyong agraryo dili na maoy nag-unang unod sa demokratikong rebolusyon sa katawhan ug ang malungtarong gubat sa katawhan nawad-an na sa lapad nga katilingbanon ug pisikal nga tereyn alang sa maniobra ug pag-lambo sa mga yugto. Mamahimong mokaylap na usab ang suhetibistang linya sa Too ug “Walang” oportunistang linya nga mitumaw gikan 1981 hangtud 1992 ug grabe nga naghatag kadaut sa rebolusyonaryong kalihukan niadtong 1985 hangtud 1992.

Kadtong mga nagpakaylap sa nahisgutanang suhetibistang linya nagbutyag kadugayan sa ilang mga kaugalingon isip mga Trotskyista. Giatake usab nila pag-ayo ang semipyudal nga paghulagway sa ekonomiya sa Pilipinas aron iduso ang dugay na nga nasalikway nga linyang Trotskyista nga dili dapat duha ang yugto sa rebolusyong Pilipino tungod kay sosyalismo na ang hinanaling isyu, nga dili na kinahanglan ang demokratikong rebolusyon sa katawhan, nga ang mga mag-uuma ug hatungang burgesya mga reaksyunaryong pwersa nga kinahanglang ihimulag sa nasudnong nagkahiusang prente, nga dapat nang ibasura ang estratehi-

kong linya sa malungtarong gubat sa katawhan pinaagi sa pagkubkob sa kasyudaran gikan sa kabanikanhan ug nga ang mga mamumuo lamang ang dapat maglunsad sa tanang rebolusyonaryong pakigbisog ug dili hatagag gahum ang masang mag-uuma.

Ingonman, labaw nga motataw ang semipyudal nga kinaiya sa Pilipinas sa paggrabe sa krisis sa pangkalibutanong kapitalistang sistema ug sa lokal nga nagharing sistema, ilabina human sa paggrabe sa krisis ug malukpanong pagkabungkag sa pangkalibutanon ug lokal nga dagan sa suplay bunga sa Covid-19. Ang liberalisadong mga palisiya sa reaksyunaryong guberno sa pamatigayon ug pamuhunan pabor sa mga langyawng monopolyong kapitalista ug *smuggler* nga nagaagi sa mga pantalan ug *free economic zone* sa kadaut sa lokal nga produksyon.

Nakasandig pa gihapon ang ekonomiya sa Pilipinas sa giimport nga kahimanan ug daghang tipo sa mga produktong pangkonsumo, langyawng utang ug pamuhunan. Nakasinati kini sa nagkapaspas nga paggrabe sa nagtunhay na nga depisito sa pamatigayon ug nagkapatung-patong nga pangpublikong utang. Nag-antus ang katawhan sa taas nga tantos sa disempleyo, ka-

walay kasigurohan sa trabaho, ubos nga suhulan, nagkataas nga presyo sa pagkaon ug uban pang batakang panginahanglan, malukpanong kalisud ug kawalay puloy-anan.

Ang ekonomiyang nakapunting sa pag-eksport ug nakasandig sa pag-import ug hilabihang nalubog sa utang mihagba gikan sa pangkalibutanong paghinay sa ekonomiya ug pagpagrabe nga gibunga sa pagkaguba sa mga produktibong pwersa tungod sa mga *lockdown* sa Covid-19. Ang bwelo sa pribadong konstruksyon, paglapad sa mga empresa sa *real estate* ug turismo ang lagmit nga makasinati og pagkahagba sama sa nahitabo human sa krisis sa pinansya sa Asia niadtong 1997.

Atubangan sa walay kaparis nga krisis sa ekonomiya, mapapha ang 5.6% nga pagtaas sa GDP niadtong nangagi, pinakaubos sa walo ka tuig. Siguradong labaw pang mouse ang ginamugrang produkto ug trabaho sa tanang sektor sa ekonomiya. Mokunhod ang remitans gikan sa gawas sa nasud ug mga operasyon sa BPO. Dugay nang nabangkarote ang ekonomiya ug guberno sa Pilipinas ug wala nay laing pamaagi unsaman nga paglambo ang buhaton niini sa ekonomiya gikan sa dili lambo ug makaluluoy nga kahimtang sa semipyudalismo. AB